

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

змісту цієї категорії є необхідною умовою забезпечення правової визначеності та підвищення ефективності суддівського врядування.

За таких умов особливої актуальності набуває питання пошуку єдиних підходів до розуміння змісту доброчесності судді як правової категорії, яка повинна бути нормативно визначена, структурована за об'єктивними юридичними показниками та співвіднесена з іншими критеріями. Це, у свою чергу, сприятиме зміцненню принципу правової визначеності, забезпеченню прозорості кадрових процедур у судовій владі та формуванню стійких стандартів доброчесної поведінки суддів.

Список використаних джерел:

1. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.

2. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 10.11.2022 у справі №9901/355/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107533714>

3. Єдині показники для оцінки доброчесності та професійної етики судді (кандидата на посаду судді), затверджені рішенням Вищої ради правосуддя від 17.12.2024 №3659/0/15–24. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/49121>

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 №1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/conv#n2368>

Науковий керівник: завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Бакаянова Н. М.

Щербина Анна,
*курсантка 1 групи 3 курсу
Військово-юридичного інституту
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

КІБЕРБЕЗПЕКА ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА: ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ І СУДОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Стрімкий розвиток цифрових технологій та їх впровадження у всі сфери суспільного життя актуалізували питання діджиталізації судової

системи в Україні. Електронне судочинство, як ключовий елемент судової реформи, вимагає зосередженої уваги на кібербезпеці та охороні особистої інформації учасників судових справ. Актуальність цього питання зростає через збільшення кібернетичних атак на інформаційні мережі державних органів, зокрема, на судові інстанції.

Правові основи гарантування кібербезпеки в Україні встановлені Законом України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», який окреслює фундамент національної системи кібербезпеки, зокрема, визначає об'єкти критичної інфраструктури [1]. Разом з тим, питання охорони особистої інформації в судочинстві підпорядковані Закону України «Про захист персональних даних», котрий визначає базові постулати та засоби захисту персональних відомостей, а також відповідальність за недотримання норм права у цій області [2]. Слід підкреслити, що у розрізі електронного судочинства особливу актуальність мають положення цього закону стосовно опрацювання персональних даних з використанням автоматизованих систем.

Функціонування системи електронного судочинства в Україні спирається на Закон України «Про судову систему і статус суддів», що передбачає запуск Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (надалі – ЄСІТС) [3]. ЄСІТС забезпечує електронний обмін інформацією між судами, іншими установами судової системи, учасниками судового процесу. Проте, її впровадження супроводжується серйозними викликами у сфері кібербезпеки.

Ключовим викликом у гарантуванні кібербезпеки електронного судочинства є необхідність знайти рівновагу між прозорістю судової системи та охороною чутливої інформації. З одного боку, конституційний принцип відкритості судочинства в Україні зобов'язує забезпечувати вільний доступ до судових рішень та інформації про функціонування судів. З іншого боку, критично важливо забезпечити захист особистих даних учасників судового процесу та конфіденційної інформації, що міститься у матеріалах судових справ. [4, с. 231].

У цій дилемі надзвичайно важливе значення має досвід Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) у сфері захисту особистої інформації, що набуває особливої ваги для України, про що йдеться у працях українських дослідників [5, с. 132]. ЄСПЛ у своїх вердиктах неодноразово підкреслював, що обробка персональних відомостей має виконуватися згідно з принципами законності, співмірності та потреби, а також із створенням адекватних запобіжників від неправомірного використання.

Важливим аспектом забезпечення кібербезпеки електронного судочинства є функціонування електронного документообігу та використання електронних підписів. Правові засади їх використання визначені Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» [6]. Цей закон встановлює вимоги до створення, передачі, обробки, зберігання та знищення електронних документів, а також регулює питання використання електронних підписів.

Значним поштовхом у розбудові електронного судочинства було ухвалення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремії підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» [7]. Цей закон передбачає обов'язкову реєстрацію та використання електронних кабінетів у ЄСІТС, що значно розширює можливості електронної взаємодії учасників судового процесу. Однак, як зазначає А. П. Колесніков, впровадження та взаємодія модулів ЄСІТС супроводжується низкою проблем, серед яких особливе місце займають питання кібербезпеки та захисту персональних даних [8, с. 75].

Основними загрозами кібербезпеці електронного судочинства є несанкціонований доступ до інформації, фішинг-атаки, DDoS-атаки, а також можливість зміни або знищення інформації. Ці загрози можуть призвести до порушення принципів справедливого судочинства, зокрема, принципу незалежності та неупередженості суду, а також права на справедливий судовий розгляд.

Важливим аспектом забезпечення кібербезпеки електронного судочинства є використання сучасних технологій, зокрема, технології блокчейн, яка забезпечує незмінність та прослідковуваність інформації. Ця технологія може бути використана для забезпечення цілісності судових рішень та інших документів, що генеруються в процесі судового розгляду.

О. Кибенко наголошує, що доля онлайн-судів в Україні визначиться тим, чи станеться справжнє цифрове перетворення правосуддя, або все зведеться до простого переведення наявного в цифру [9]. Цифрове перетворення правосуддя не тільки автоматизує вже наявні процедури, але й змінює підходи до організації судового процесу. Це, своєю чергою, потребує нових підходів до гарантування кібербезпеки та охорони особистої інформації.

О. З. Никон у своєму дослідженні теоретико-правових засад цифровізації системи правосуддя в Україні зазначає, що діджиталізація судової

системи має базуватися на принципах безпеки, конфіденційності та захисту персональних даних [10, с. 15].

Підсумовуючи все сказане вище, стає очевидним, що гарантування кібербезпеки в електронному судочинстві, разом із захистом особистої інформації – це надзвичайно непросте завдання, яке охоплює багато аспектів та потребує цілісного розуміння. Основними напрямками для поліпшення захисту особистих даних та судової інформації вважаються:

1. Вдосконалення законодавчого підґрунтя з огляду на актуальні загрози у кіберпросторі та міжнародні норми захисту особистої інформації.
2. Розробка та впровадження дієвих технічних рішень для захисту інформаційних систем судочинства від кібернетичних загроз.
3. Підвищення рівня цифрової компетентності та формування культури безпеки в кіберпросторі серед персоналу судової системи.
4. Розробка дієвих інструментів для відстеження та перевірки відповідності вимогам захисту особистої інформації в системі електронного судочинства.
5. Узгодження національного законодавства з міжнародними нормами у галузі захисту особистих даних та кібернетичної безпеки.

Втілення окреслених підходів дасть змогу гарантувати відповідний ступінь охорони особистих відомостей та судової інформації в контексті розвитку електронного судочинства та позитивно вплине на зростання довіри громадян до судової гілки влади.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII : станом на 3 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 04.04.2025).
2. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI : станом на 18 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 04.04.2025).
3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII : станом на 26 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 04.04.2025).
4. Мельник Д. С.; Афанасьєва, К. М. Щодо актуальності судової практики ЄСПЛ щодо захисту персональних даних для України, 131. URL: <https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2024/07/Zbirnyk-Orlykivski-chytannya-2024.pdf#page=131>
5. Колесников, А. П. Особливості запровадження та взаємодії модулів Єдиної судової Інформаційно-телекомунікаційної системи, 2024, 1.2: 71–81.

6. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 №851-IV : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 04.04.2025).

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами : Закон України від 29.06.2023 №3200-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text> (дата звернення: 04.04.2025).

8. Капліна, Г. А. Проблеми розвитку електронного правосуддя у сучасній умовах. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*, 2023, 46: 124–134. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/727/691>

9. Никон, Олеся Зеновіївна. Цифровізація (діджиталізація) системи правосуддя в Україні: теоретико-правові засади URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/наука/dorobok_zdobuvachiv/nicon_d.pdf

10 Ярема Оксана, Карпенко Юлія. Поняття електронного судочинства. переваги та недоліки запровадження. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/6862/1/Тези_08-12-URL: 23__23-01-24.pdf#page=229

Науковий керівник: к. ю. н. доцентка кафедри кримінального процесу, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Давиденко Світлана Василівна.

Юр'єв Євген

*секретар судових засідань
Орджонікідзевського районного суду
м. Харкова,*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПРИСЯЖНИХ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ СВОЇХ ПОВНОВАЖЕНЬ

У правовій доктрині правосвідомість визначається як форма суспільної свідомості, яка відображає ставлення суб'єктів правовідносин до права та похідних від нього правових явищ [1, с. 49]. Особливого значення, на нашу думку, набуває правосвідомість осіб, які здійснюють правосуддя, тобто суддів та присяжних. І якщо питання формування правосвідомості

Швиденко Анна

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	338
---	-----

Шията Д. С.

РОЛЬ ПРОКУРОРА В ПЕРЕХІДНОМУ ПРАВОСУДДІ: ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ	342
--	-----

Штабська Х. Д.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЕЛЕКТРОННИХ КАБІНЕТІВ В ЄСІТС: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ	345
--	-----

Щербатий Р. Р.

ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІ (КАНДИДАТА НА ПОСАДУ СУДДІ)	349
--	-----

Щербина Анна

КІБЕРБЕЗПЕКА ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА: ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ І СУДОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	353
---	-----

Юр'єв Євген

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПРИСЯЖНИХ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ НИМИ СВОЇХ ПОВНОВАЖЕНЬ	357
---	-----

Ящур П. О.

РОЛЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В МЕХАНІЗМАХ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЖЕРТВАМ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	362
--	-----